

ТАҚРИЗ

ба автореферати Гулзода Рамазон Боймахмад дар мавзуи «Шароитҳои педагогии ташаккули нуфузи омӯзгор дар муҳити муосири муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

Муносибат ба мавзӯ ва мубрамият. Мавзуи таҳқиқоти Гулзода Рамазон Боймахмад – «Шароитҳои педагогии ташаккули нуфузи омӯзгор дар муҳити муосири муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ» муҳимтарин масъалаи илмӣ ва амалӣ дар соҳаи педагогика мебошад. Нуфузи омӯзгор чун як унсури муҳими таълим, ба самаранокии таҳсилоти умумӣ таъсир мерасонад. Дар шароити зудтағйирёбандаи технологӣ ва тағйирёбии дидҳои таълимӣ, дарк ва ташкили нуфузи омӯзгор дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ маънои хеле васеъ дорад. Ин масъала, ки дар шароити ҷаҳонишавӣ ва дигаргуниҳои иҷтимоиву фарҳангии ҷомеа аҳаммияти аввалиндараҷа пайдо намудааст, дар тадқиқоти мазкур бо назари васеи илмӣ ва бо истифода аз асосҳои методологӣ таҳлил шудааст. Муаллиф дар тадқиқоти худ ба таҳлили омилҳои таъсиргузор ба нуфузи омӯзгор, нақши муҳити иҷтимоиву фарҳангӣ, сатҳи касбият, омодагии методӣ ва этикаи педагогӣ таваҷҷуҳ кардааст. Зимни таҳқиқ, методҳои анъанавӣ ва муосири омӯзиш, таҳлил ва таҷрибаи амалӣ истифода гардида, пешниҳодҳои мушаххас ва асосноки илмӣ барои баланд бардоштани мақоми омӯзгор дар ҷомеа ироа шудаанд.

Рочет ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот. Мақсади таҳқиқоти пешниҳодшуда – муайян кардани шароитҳои педагогӣ ва фаъолиятҳо барои ташаккули нуфузи омӯзгор дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мебошад. Ин мақсад бо вазифаҳои зерин ҳамчун мешавад: Таҳлили назариявӣ ва концептуалии нуфузи омӯзгор дар контексти муосир; Муайян намудани омилҳои ташаккули нуфузи омӯзгор; Ташкил намудани моделҳо ва технологияҳои татбиқӣ барои беҳтар кардани нуфузи омӯзгор. Муаллиф бо

дақиқӣ вазифахоро шарҳу тавзеҳ дода, онҳоро бо мақсади асосӣ пайваст кардааст.

Дарчи нововарӣ ва илмӣ-назариявӣ будани таҳқиқот. Тадқиқоти диссертатсионӣ унсурҳои новаториро дар бар мегирад. Моҳияти асосии навовариин кор аз он иборат аст, ки муаллиф таҳлили системавӣ ва комплексино барои фаҳмидани нуфузи омӯзгор дар шароити тағйирёбанда истифода бурдааст. Ҷиҳати назариявии таҳқиқот ба таври назаррас бо таҷрибаҳои амалӣ пайваст карда шудааст.

Фарзияи илмии пешниҳодшуда ба масъалаи муҳими ташаккули нуфузи омӯзгор дар шароити муосир таваҷҷӯҳ зоҳир мекунад. Дар он дуруст қайд шудааст, ки ба ин падида маҷмӯи омилҳои субъективӣ ва объективӣ таъсир мерасонанд, ки мазмуни онҳо пурра ошкор нашудааст ва ин ба ташаккули ғайриихтиёрии нуфуз оварда мерасонад. Ин мушоҳида муҳим аст, зеро он зарурати таҳқиқи амиқи ин омилҳо ва таҳияи стратегияҳои идорашавандаи ташаккули нуфузро нишон медиҳад. Фарзия инчунин маҷмӯи шароитҳои психологӣ-педагогии идорашавандаро пешниҳод мекунад, ки метавонанд ҷараёни ташаккул ва рушди нуфузи омӯзгорро таъмин намоянд. Ин шароитҳо ҷанбаҳои мухталифи фаъолияти омӯзгорро дар бар мегиранд, аз ҷумла: мувофиқ намудани ҷараёни омодаозии касбӣ ба рушди фарҳанги умумӣ ва касбии омӯзгор, ки ин шароит ба аҳамияти таълими ҳамаҷонибаи омӯзгор, ки на танҳо дониш ва маҳоратҳои касбиро, балки фарҳанги умумӣ ва арзишҳои ахлоқиро низ дар бар мегирад, таваҷҷӯҳ зоҳир мекунад; таъя ба таълими шахсият нигаронидашуда – ин шароит ба аҳамияти инфиродӣ муносибат кардан ба хонандагон ва эҳтиром гузоштан ба шахсияти онҳо таъкид мекунад; ташаккули мақсадноки сохтори яклухти нуфузи омӯзгор дар ягонагӣ бо салоҳиятҳои касбӣ, арзишноқӣ, ҳислат ва фарҳанги ӯ. Ин шароит ба аҳамияти ҳамоҳангсозии ҷанбаҳои гуногуни шахсияти омӯзгор дар ташаккули нуфузи ӯ таваҷҷӯҳ зоҳир мекунад; Рушди мавқеи рефлексивии омӯзгорон, қобилияти муоширатӣ ва фаъолнокии онҳо.

Шароити мазкур ба аҳамияти худшиносӣ, қобилияти муоширати самаранок ва фаъолияти эҷодии омӯзгор таъкид мекунад; Азхудкунии салоҳиятҳои амалии байнишахсии самти коридошта дар муносибатҳои объект-субъективӣ, ҳосилкунии таҷрибаи истифодаи эҷодии онҳо, ки ба аҳамияти малакаҳои муоширати байнишахсӣ ва қобилияти татбиқи эҷодии онҳо дар фаъолияти педагогӣ таваҷҷӯҳ зоҳир мекунад. Дар маҷмӯъ, фарзияи илмии пешниҳодшуда асоснок ва муҳим аст. Он масъалаи мубрами ташаккули нуфузи омӯзгорро дар шароити муосир таҳлил мекунад ва роҳҳои ҳалли онро пешниҳод менамояд. Шароитҳои психологӣ-педагогии пешниҳодшуда ҳамаҷониба буда, ҷанбаҳои гуногуни фаъолияти омӯзгорро дар бар мегиранд. Таҳқиқи минбаъдаи ин фарзия метавонад ба таҳияи стратегияҳои самараноктари ташаккули нуфузи омӯзгор оварда расонад.

Натиҷаҳои бадастомада дорои арзиши баланди илмӣ ва амалӣ мебошанд. Хусусан, пешниҳоди моделҳои педагогӣ барои ташаккули нуфузи омӯзгор, муайянсозии шароитҳои муассири раванд ва пешниҳоди роҳҳои тақмил додани низоми дастгирии омӯзгорон аз ҷиҳати маънавӣ ва иҷтимоӣ, аз ҷумлаи ҷанбаҳои навоварона ба ҳисоб мераванд. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ метавонанд дар фаъолияти педагогӣ истифода шаванд. Муаллиф тавсияҳои мушаххас барои беҳтар кардани нуфузи омӯзгор дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ пешниҳод мекунад. Ин тавсияҳо метавонанд ҳангоми таҳияи барномаҳои таълимӣ, омода кардани кадрҳои педагогӣ ва беҳтар кардани муҳити таҳсилот истифода шаванд.

Забони автореферат, илмӣ ва осонфаҳм аст. Таҳқиқот бо забони равону дақиқ навишта шуда, бо далелҳои воқеӣ ва тадқиқоти замонавӣ мучахҳаз мебошад. Муаллиф аз терминологияи педагогӣ дуруст истифода бурдааст ва мавзӯро бо дақиқӣ тавсиф кардааст. Тарзи навишт, андозаи ҳарфҳо мувофиқ бо стандарти илмӣ мебошанд. Бо вучуди чанд нуктаи эҳтимолии тақмилёбанда (масалан, бо тавзеҳи бештари нақши технологияҳои рақамӣ дар ташаккули нуфузи омӯзгор), кори илмии пешниҳодгардида ҷавобгӯи

тамоми талаботи ба корҳои номзидии илмҳои педагогӣ гузошташуда мебошад.

Хулоса, кори илмӣ-тадқиқотии Гулзода Рамазон Боймаҳмад дар мавзӯи «Шароитҳои педагогии ташаккули нуфузи омӯзгор дар муҳити муосири муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ» ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзиди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) сазовор аст.

Номзиди илмҳои педагогӣ,

декани факултети психологияи

Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ

Тоҷикистон ба номи С. Айни

Саидзода Низомиддин

10.04.2025

Маълумот барои тамос: 734003, ҚТ, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ,
15; Тел: +992 (909) 88 10 55; E-mail: s.nizomiddin@mail.ru.

Имзои Саидзода Низомиддинро тасдиқ мекунам.

Сардори РК ва КМ

ДДОТ ба номи С. Айни

Мустафозода А.